

NATURVATION
cities – nature – innovation

TERMÉSZETALAPÚ MEGOLDÁSOK A ZÖLDEBB MAGYAR VÁROSOKÉRT

ÖSSZEFOGLALÓ

- A városok számára hatalmas lehetőséget jelenthetnek a természet-alapú megoldások a fenntartható urbanizáció érdekében
- Győrben és környékén az elmúlt négy évben számos természet-alapú megoldást vizsgáltak meg és mutattak be
- A természet-alapú megoldások elterjedését a nemzeti kormány támogatni tudja:
 - A természet-alapú megoldások számos, különböző ágazatokat és csoportokat érintő előnyeinek tudatosítása által
 - A helyi érdekelt csoportok részvételének támogatásával a természet-alapú megoldások fejlesztésében
 - A természet-alapú megoldások integrálásával a regionális és helyi szakpolitikákba és stratégiákba
 - Célzott finanszírozással és a nagyobb, infrastrukturális fejlesztési projekteknél a természet-alapú megoldások kötelező elemeként való bevezetésével

A NATURVATION PROJEKTRŐL

A NATure-based URban innoVATION egy négyéves projekt, 14 európai intézmény együttműködésében a városfejlesztés, földrajztudomány, innovációs és gazdasági tanulmányok területeit összekötve. A projekt célja a fenntartható urbanizáció érdekében alkalmazott természet-alapú megoldások működésének megértése, és az alkalmazhatóságuk radikálisan új megközelítésben való elősegítése.

A városi természet védelme: A helyi és nemzeti kormányok szerepe

A helyi önkormányzatok egyre inkább felismerik központi szerepüket a természet védelmében és helyreállításában a fenntartható urbanizáció érdekében. A természet alapú megoldások (NBS) élenjárhatnak ezeknek a célkitűzéseknek a támogatásában, mert olyan multifunkcionális tulajdonságaik vannak, amely egyidejűleg hozzájárulhat a társadalmi-kulturális, környezeti és gazdasági célokhoz. A természet alapú megoldások javíthatják például a közegészséget és a közjólétet, csökkenthetik a szennyeződést, megőrizhetik a biodiverzitást, csökkenthetik az árvíz kockázatot, növelik az ellenálló klímaváltozáshoz való rugalmas alkalmazkodás képességet, gazdagítják és regenerálják a városi tereket. Ezeket az előnyöket azonban egyelőre még nem sikerült teljes mértékben kiaknázni.

Melyek a természet alapú megoldások?

A természet alapú megoldások az ökoszisztémák természetes tulajdonságait használják. Segíthetik az éghajlatváltozás hatásainak korlátozását, fokozhatják a biológiai sokféleséget és javíthatják a környezet minőségét, miközben hozzájárulnak a gazdasági tevékenységekhez és a társadalmi jóléthez.

A természet alapú megoldások szélesebb körű megvalósításához szükség van többek között a természet alapú megoldások előnyeinek tudatosítására a hagyományos szürke infrastruktúra alternatívájaként, a végrehajtáshoz szükséges erőforrások és a finanszírozás előteremtésére, kapacitásépítésre és kísérleti projektekre, valamint a városi természetre vonatkozó szabványok kidolgozására (pl. minőség, mennyiség és hozzáférés). A nemzeti kormányok fontos szerepet játszanak e feltételek megteremtésében és egy olyan szabályozási keret kidolgozásában, amely támogatja a helyi és regionális kormányokat, hogy a természet alapú megoldásokat beépítsék a tervezési és a politikai folyamatokba.

Ez az ismertető bemutatja Győr tevékenységét a természeti alapú megoldások helyi elterjedése érdekében, és áttekinti a különféle nemzeti intézmények (például Innovációs és Technológiai Minisztérium, Mezőgazdasági Minisztérium, Nemzeti Fejlesztési Bank) szerepét a természeti megoldásokkal kapcsolatos városi döntések megkönnyítése és pozitív hatásainak maximalizálása érdekében.

Győr: Úton a fenntartható urbanizáció felé

Az EU Horizon 2020 kutatási és innovációs program által támogatott Naturvation projekt részeként, Győr az elmúlt négy évben részt vett a természet alapú megoldások kutatásában, hogy a szerzett tudást és tapasztalatokat helyi szintű megoldásokként integrálják a szakpolitikákba. A Közép-Európai Egyetem (CEU) és a Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont (KRTK) vezetésével, valamint számos helyi partnerrel együttműködve és a projekt által létrehozott tudás felhasználásával, egy közösen megfogalmazott vízióban vázolták fel azokat az elképzeléseket, hogy hogyan tudja a város a kritikus fenntarthatósági kihívásokat kezelni természet alapú megoldások felhasználásával.

Győr számára az ipari fejlesztések és az új lakóövezetek beépítése jelenti a legnagyobb városfejlesztési kihívásokat, melyek veszélyeztetik a levegőminőséget, a biodiverzitást, és az emberi egészséget és jólétet. A kihívások megvitatására interaktív rendezvények, workshopok, figyelemfelkeltő kampányok és találkozók sorozatát szervezték a településrendezési terv kidolgozásához való hozzájárulás érdekében (amely a kiadvány készítése idején még

folyamatban volt).

A győri természet-alapú gyakorlatokat ezen felül olyan, más városokban is alkalmazható innovatív eszközökben is bemutatták, mint például a Városi Természet Atlasz (Urban Nature Atlas), mely a természet alapú megoldások jelenleg legnagyobb európai adatbázisa és 100 európai városból több mint 1000 esetet tartalmaz. Egy másik ilyen eszköz a Városi Természet Navigátor (Urban Nature Navigator), mely a természet-alapú megoldások kiértékelését támogatja, és bemutatja, hogy miként tudnak hozzájárulni a fenntarthatósági célok eléréséhez.

A kutatási projekt elsődleges céljaival összhangban, a tájékoztatásra és figyelemfelkeltésre fókuszálva, a győri Városi és Regionális Innovációs Partnerség (URIP Győr) folytatja a természet-alapú megoldások bemutatását különféle kiállításokon, továbbá kezdeményezi a város elektronikus fakataszterének elkészítését és a városi hőszigeteket azonosítását, valamint támogatja a városban megvalósuló nagyszabású faültetési programokat, többek között a Püspökerdő szerkezetének megújítása céljából. Az URIP Győr a Naturvation projekt zárását követően is támogatja és együttműködik a város és a helyi közösség által kezdeményezett természet-alapú és 'zöldváros' fejlesztési projektekkel, valamint egyéb tevékenységekkel is összekötve igyekszik megnyerni az országos és helyi politikusokat és döntéshozókat a további természet-alapú megoldásokat célzó kezdeményezések támogatására, megvalósítására mindenütt Magyarországon.

Természet-alapú megoldások a gyakorlatban: Az Audi Hungaria méhészete

Közép-Európa egyik legfontosabb közlekedési és logisztikai folyosóján elhelyezkedő Győr óriási ipari fejlődést tapasztalt az elmúlt évtizedekben, mely egyre növekvő kockázattal bír a levegő minőségére és a városi biodiverzitásra vonatkozóan. Az egyik legjelentősebb ipari szereplő az Audi győri üzeme. A fent említett környezeti kockázatok minimalizálása érdekében azonban az üzem kiemelt fontosságú környezetvédelmi elkötelezettséget vállal, mivel a gyár területének közel kétharmada zöldterület. Számos figyelemfelkeltő és természetvédelmi tevékenységet folytatnak, például méhészetet tartanak fenn, és – ami a legfontosabb – a környezeti hatásokat bio-monitoring eszközével is kutatták, ahol a méhekre, mint bio-indikátorokra támaszkodnak.

A projekt sikerességét az Audi Hungaria célkitűzései, valamint a rugalmas és innovatív folyamatai biztosították, egyszerre többféle elvárásnak megfelelően a biológiai sokféleség, tájmegőrzés, oktatás és kutatás oldaláról. Az Audi projektben a kutatást iskolákkal folytatott partnerségi kapcsolattal és marketing tevékenységekkel egészítették ki, így rugalmasan tudták a biodiverzitás megőrzésére irányuló erőfeszítéseket környezetvédelmi oktatással, figyelemfelkeltéssel, környezeti kibocsátások monitoringjával és marketinggel integrálni. Az Audi Hungaria méhészete, mint jó példa, ösztönző lehet a hazai vállalatok, ill. városok számára is hasonló méhészeti projektek megvalósítására.

Lehetőségek fokozott nemzeti támogatásra

A projekt során szerzett tapasztalatokra támaszkodva, számos lehetőségét azonosították, amelyen keresztül a nemzeti kormány és olyan intézmények, mint pl. az Innovációs és Technológiai Minisztérium, a Mezőgazdasági Minisztérium, vagy a Nemzeti Fejlesztési Bank fokozottabban támogathatják a helyi és regionális intézményeket a

természet-alapú megoldások megvalósításában:

- A természet-alapú megoldások integrálása a nemzeti és regionális fejlesztési tervekbe, valamint a helyi területrendezési tervekbe egy releváns prioritás hozzáadásával az újonnan kidolgozott stratégiákhoz vagy a meglévő stratégiák és tervek frissített változataihoz. Ezek a lépések támogatják a természeti elemek rangsorolását a finanszírozási prioritások meghatározásakor (azaz uniós finanszírozásokhoz), valamint ösztönözhetik a beruházásokat, hogy az újonnan kidolgozott városfejlesztési tervekbe minél jobban beépítsék a városi természeti elemeket.
 - o Győr és környékére vonatkozóan a közeljövőben elindul a Szigetköz 2050 stratégiai fejlesztési folyamata, amelyben a helyi Széchenyi Egyetem is kulcsszerepet játszik. Az egyetem javaslata szerint a stratégia a természet-alapú megoldások, a körforgásos gazdaság és az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljait (Sustainable Development Goals, SDG) figyelembe vételével lett kidolgozva. Néhány egyetemi szereplő szintén tagja a Naturvation projekt győri városi-regionális innovációs partnerségének (pl. a környezetmérnöki, Közlekedési, Vízgazdálkodási és Közlekedési Infrastruktúra Tanszék). Közép- és Kelet-Európában a Szigetköz 2050 lesz az első regionális (határokon átnyúló) NBS-eket integráló térségi stratégia.
- A természet-alapú megoldásokkal kapcsolatos információk és tudás terjesztésének támogatása az egyes érintett csoportok és ágazati szereplők számára (például hírlevelek, konferenciák során, oktatási rendezvények révén, az illetékes minisztériumok, ügynökségek, önkormányzati szövetségek, megyei jogú városok, valamint állami és magán pénzügyi intézmények számára). A természet-alapú megoldásokkal kapcsolatos információkat a már megvalósított, bevált gyakorlatokról, az előnyökről, melyeket környezetvédelmi és társadalmi-gazdasági célok elérése érdekében fejthetnek ki, valamint a beruházási és karbantartási költségekről, és a konkrét végrehajtási feltételekről központilag érdemes kezelni Magyarországon (és azon túl is).
- A Naturvation projekt keretei között létrejött győri Városi-Regionális Innovációs Partnerség (URIP) és hasonló helyi, az érintett felek részvételén alapuló folyamatok és partnerségek létrehozása, támogatása más városokban is. Ezek a partnerségek ösztönözhetik a polgármestereket, az önkormányzatokat és a helyi közmű-és közszolgáltató vállalatokat, hogy fenntartható természet-alapú megoldásokat hozzanak létre. A helyi érintett csoportok intézményesíthetőek is, hogy az érintett felek rendszeresen találkozik során részt vehessenek a helyi fejlesztési stratégiák vagy városi tervek kidolgozásában, felülvizsgálatában. Így az új építkezések, beruházások, felújítások vagy karbantartási tevékenységek során kellő figyelmet fordíthatnak a városi természet integrációjára.
- Nemzeti alapok elkülönítése, hogy célzott felhívás útján támogassák a kutatói közösségeket és a kapcsolódó intézményeket a természet-alapú megoldási projektek kidolgozásában az Európai Regionális Fejlesztési Alap különféle operatív programjai keretében (a Környezetvédelmi és Energiahatékonysági Operatív Programon túl).
- A több mint 1 millió eurós nagyságrendű nagy infrastrukturális projektekben a természet-alapú megoldások használatának kötelezővé tételével.